

Adva lévén a diagnózis, e helyütt csak két konzekvenciát szeretnénk belőle levonni. Az egyik az, hogy ma mindenkinek, a ki Magyarország jövő szellemi és gazdasági színvonalát egy parasztállaménál emelkedettebben akarja elképzelni és másfelől nem akarja, hogy egyetlen kulturális kapcsolatunk a nyugati államok műveltségéhez a társadalmi robbanó anyagokkal telített szociáldemokrácia legyen, fentartás nélkül egy polgári közösségbe kell tömörülnie. Ez lehetne talán a régóta vajudó centrális gondolata a polgári pártok egyesülésének, illetve összeműködésének.

E nagy polgári közösségnek azután — és ez a helyzet teljes felismerésének második folyamata — haladéktalanul egy nagyszabású agrárprogramot kell kidolgoznia és megvalósítania a parasztság komoly gazdasági érdekeinek legmesszebbmenő figyelembevételével. Ez az a pont, a hol elvesztettük (és még ma se vettük újra föl) a folytonosságot a múlttal, a mikor a — Károlyiék által oly alaposan elrontott! — agrárreform szinte már legégetőbb problémáinkká vált.

Hogy ilyen módon a szellemi és gazdasági fejlődésünket munkáló polgári elemeknek, a munkásoknak és a parasztságnak egy erős nemzeti egységbe kell összeforradniuk, ezt — bármily furcsán hangzik is — szinte fölöslegesnek tartom kiemelni. Hiszen az áldatlan pártviszályok ad abszurdum vitték máris önmagukat és az ország politikai ügyeibe való belszólásra méltatlan az a fej, a mely még mindig nem látja, hogy mai belső és külső politikai helyzetünkben már igazán a legprimitívebb követelmény, hogy az ország életének megmentésében egységesek legyünk.

Országos Nemzeti Párt.

— A politikai helyzet. —

Budapest, okt. 14.

Hosszu vajudas után ma megszületett egy új politikai alakulat, a mely a kereszttségben az Országos Nemzeti Párt nevezetét nyerte. A volt nemzeti munkapárt tagjai, a magyar polgári párt és a két függetlenségi párt vettek részt az alakításában, a mely hivatásául tüzte ki, hogy mintegy közbül álljon a szélsőségek között s a *juste milieu*-t, az arany középutat képviselje a politika mezején. Az új párt természetesen rendületlenül ragaszkodik a nemzet ezeréves tradícióhoz s így a nevében is kifejezésre juttatja nemzeti irányát s programjában legfelül írja zászlójára, hogy — szintén híven az ősi hagyományokhoz — a keresztény erkölcsök alapjára helyezkedik. A törvény tisztelése, a szabadságszeretet, a nemzet erőinek kifejtése,

retkőziség romboló szellemétől, a mely már eddig is annyit ártott a magyarságnak. Hiszen láttuk, hogy az államfőntartó erő, a nemzeti érzés, mennyire ellanyhult már a magyar földön. Szinte csak pislogó parázs volt már, s a szovjet-uralom rejtendő pusztításainak kellett jönni, hogy új lángra lobbanjon. És ugyanezt kell tennünk mindenütt, a hol a megmaradt magyarság még nagyobb tömegekben él.

A föltámasztás nagy munkájában pedig elsőrendű feladat vár az irodalmi társulatainkra és mindazokra a magyar íróink- és hírlapíróinkra, a kik magyar szívvvel éreznek és magyar lélekkel gondolkoznak. A munkához pedig haladéktalanul fogjunk hozzá. Mert a nemzetköziség romboló szelleme a szélsőség bukásával nem szűnt meg, csak meglapult...

De már ide kell tennem a pontot. Most érzem csak, hogy mennyire Prokrusztesz-ágyba vagyunk szorítva mi szegény tollforgatók, mikor kénytelen-kelletlen be kell zárnom az episztolámat, holott még annyi mondani-alóm volna.

Bold. Tömörkény Istvánra való emlékezéssel „zárom soraimat“. Bizonyos vagyok benne, hogy az én néhai jó Pista öcsém mégis csak megírta volna azt a meg nem ígért, egy egész estét betöltő népszínművet, ha a halál kiem ragadja kezéből az íróttalat.

a haladás eszméje és a nemzet ősi erőneinek konzerválása a jövő fejlődés számára: ezek a célok és ezek az ideálok tömörülnek a megállapított programban s egyesítik azokat a politikusokat, a kik az Országos Nemzeti Pártot ma megalkották.

Az új párt mindenekelőtt a kibontakozás munkáját akarja elősegíteni, hogy az ország mihamarább a béketárgyaláshoz és békeszerződéshez s ezen a révén a konszolidálás küszöbére jusson. E célból érintkezést és lehető fegyverbarátságot keres a kormány pártjaival, a keresztény blokkal és a kisgazdapárttal, hogy ekképpen tömörítve és koncentráva a nemzet erejét, oly helyzetbe lehessen hozni a kormányt, hogy az antant hatalmasságai elé állva, hivatkozhason az ország akaratára s így nyommatékos sullyal kérhesse a béketárgyalás sürgős megindítását.

Értesülésünk szerint az Országos Nemzeti Párt és a kisgazdapárt között máris létrejött a megállapodás a koncentráció jegyében. A nemzeti erőknél ez az egyesítése szélesebb keretben egy szintén új alakulásban: az Országos Nemzeti Szövetségben fog végbemenni.

A kibontakozást az Országos Nemzeti Párt a törvényhozás útján keresi, a mely addig is, a míg az államformáról nem döntünk, állami főszervet, *államtanácsot* választana. Ezt az államtanácsot legfőbb bíróságaink elnökei s a főrendiház elnöke alkotnák és az államtanács elnöki tisztét *Csernoch János* bíboros-hercegprímás töltené be.

Formailag a négy politikai csoport egyesülése olyképp történik, hogy pártjaikat feloszlatták s az új párt elnökségében a feloszlott pártok elnökei mind helyet foglalnak. Így szerepel az Országos Nemzeti Párt elnökségében a következő négy név: *Solymossy Lajos* báró, *Heinrich Ferenc*, *Platthy György* és *Lovászy Márton*. Ez a négyes elnökség azonban csak ideiglenes formáció; idővel közéletünk egy kiváló kitűnősége áll az Országos Nemzeti Párt élére.

A mai alakulásról szóló részletes tudósításunk alább következik.

Az Országos Nemzeti Párt megalakulása.

— A második fuzió. —

A mai napon négy politikai párt és pedig a függetlenségi és 48-as párt, a pártonkívüli függetlenségek, a volt nemzeti munkapárt jelentékeny része és a magyar polgári párt formálisan is elhatározta, hogy a pártkeretek megszüntetésével *Országos Nemzeti Párt* címmel egységes párttá alakul.

Az új párt keresztény valláserkölcsei alapon áll, de kirekeszt minden felekezeti és faji kérdést, valamint a társadalmi béke megbontására irányuló minden kísérletet. Szükségesnek nyilvánítja, hogy még a nemzetgyűlés választása előtt *alkotmányos uton főhatalmi szervet válasszanak, mely a kormány és a pártok fölött álljon*. Ezt a főhatalmi szervet a régi országgyűlés; tehát a képviselőház és a főrendiház együttes ülésén választaná meg.

A főhatalmi szerv tagjaival *Csernoch János* bíboros hercegprímást, *Günther Antalt*, a Kuria elnökét és *Wlassics Gyula* bárót, a közigazgatási bíróság elnökét óhajtják megválasztani.

Az új párt programja.

Az új párt a nemzetgyűlés tagjait általános titkos, nőkre is kiterjedő, községenként való szavazás útján kívánja megválasztani. Még a választás előtt követeli a *béketárgyalás megindítását* és a *béke mielőbb való megkötését*. Az antanttal és a szomszédos államokkal mielőbbi jó viszonyt kíván. Célszerű *népielőli intézmények* megteremtése mellett *új földbirtokpolitikát* és a többtermelés érdekében sürgős intézkedéseket követel. A *hadirokkantak és árvák*, valamint a háborútól sújtottak állami eltartását kívánja, továbbá az *ipari munkások* sürgős foglalkoztatását. A bolysevizmus bűnösei példásan megbüntetendők és törvényhozási intézkedés kell arra, hogy hasonló destruktív törekvésekre irányuló szervezkedések, valamint ill. elveknek szóbeli vagy írásbeli terjesztése szigorúan büntetendők. A káros, különösen a háboru alatt idetelepedett idegenek az országból eltávolítandók s a fővőre hasonló elemek beözönlése meggátolandó.

Végül kimondja a párt, hogy *együttműködni hajlandó* mindazokkal a pártokkal, melyek velük közös, vagy hasonló programot vallanak.

Az alakuló együttes ülés.

Az egyesülő pártok vezetőségei ma este fél 1 órakor ültek össze értekezletre. *Heinrich Ferenc* javaslatára *Solymossy Lajos* bárót választották me egyhanguan korelnöknek. *Solymossy* az elnök székéből köszönte meg a megiszteltetést. Az erők ösz szefogására és az összetartásra egyesült négy párt az ország sorsát becsülettel és hazafias érzéssel fogja előmozdítani. Minden párt és egyéni tekintetet félre kell tenni és bizalommal kell dolgozni a hazai érdekében.

Lakatos Gyula jegyző felolvasta a határozat javaslatot, mely a párt programját tartalmazza. A javaslatot egyhangu tetszéssel fogadták.

Lovászy Márton a függetlenségi és 48-as párt *Simontsits Elemér* a munkapárt, *Platthy György* a politikailag függetlenek és *Heinrich Ferenc* a magyar polgári párt nevében mondtak beszédet és jelentették belépésüket az új pártba. Minden beszédet zajosan meggrapsoltak és végül egyhanguan kimondták a pártok egyesülését.

Az elnökség tagjai lettek: *Heinrich Ferenc*, *Lovászy Márton*, *Platthy György* és *Solymossy Lajos* báró. Az elnökség mellé 12 tagu intézbizottságot választottak, mely az egységes párt ügyeit fogja intézni.

Hol legyen a párthelyiség.

Végezetül a megnyilatkozott harmónikus állásfoglalás után váratlan meglepésül egy kis kínos incidenst okozott az a kérdés, hogy hol legyen az új párt jövődő párthelyisége. *Lovászyék* azt kívánták, hogy az új párt költözzön át a függetlenségi pártkörbe, ezt azonban sokan kellemetlennek találván, olyképp akarták áthidalni ezt a nehézséget, hogy a kérdés eldöntését az elnökségre bízták. *Lovászy* és *Platthy György* ezen fennakadt s hivatkoztak a megállapodásra, a mely ezt a kérdést eldöntötte a függetlenségi párthelyiség javára. És mivel az értekezlet erre nem hajolt, ennél fogva az értekezlet után rögtönzött ülésre hívták össze az elnökséget s ott keresztülvitték, hogy mégis a függetlenségi pártkör legyen az új párthelyiség.

A függetlenségi és 48-as párt tanácskozása.

A függetlenségi és 48-as párt választmányá *Lovászy Márton* elnöklésével ma este ülést tartott. Az ülésen az elnök jelentést tett a fuzió dolgában megkezdett és befejezett tárgyalásokról. Hangoztatta, hogy hoztak egyéni áldozatokat is, de az egységes demokratikus elvekből semmit fel nem adtak. A megalakulás ténye következtében kimondják azt is, hogy a 67-es és a 48-as állásfoglalás közötti ellentéték, melyek Magyarország közözi helyzetére vonatkoztak és a melyek évszázadokon át Auszriától való függőségünk miatt fennállottak, a 67-es és a 48-as pártok egyesülésével megszünteknek tekintendők.

Az elnök ezután ismertette a főntebb közöli programot. A választmány egyhanguan elfogadta *Lovászy* előterjesztését, hozzájárult a négy párt fuziójához, a függetlenségi és 48-as párt feloszlásához és az egységes párt programjához.

A formális együttes ülés, a melyben a fuziót a négy párt kimondja, szombaton délután öt órakor lesz a *Lovászy*-párt körhelyiségében a *Lloyd*-épületben.

A Magyar Polgári Párt ülése.

A Magyar Polgári Párt végrehajtóbizottsága *Heinrich Ferenc* elnöklésével ülést tartott, melyen az elnök előterjesztette a fuzió tárgyalások eredményes részét. Kijelentette, hogy most pártszempontokat nem szabad haiszolni, hanem csak az ország érdekeit szem előtt tartva kell a kibontakozás művét megteremtteni. A párt liberális alapon áll és arra törekszik, hogy a baloldali pártok közreműködésével érintkezést keresen a kormányt támogató pártokkal és hogy az együttes működést biztosítsa. A pártot feloszlottnak kéri kimondani és egyszersmind azt is, hogy belép az új fuzió pártalakulásba.

Az elnök előterjesztését egyhanguan elfogadták.

Hadik János gróf.

Politikai körökben mindinkább kezdik belátni, hogy a mai helyzetből a kibontakozás legegyszerűbb útja a jogfolytonosság elvének alkalmazása. Ezzel az elvvel karöltve nvomul az előtérbe *Hadik János gróf* személye, a ki Magyarországnak törvényes formák között kinevezett utolsó miniszterelnöke volt. Ugy hírlik, hogy *Hadik gróf* az esetben ha a kormányhatalmat átvénné, októberi kabinetjét a mai nértviszonyoknak megfelelően újalakítaná.

még pedig oly módon, hogy a kormányban minden párt, de különösen minden polgári párt képviselthez jutna.

Hegedüs Lóránt nyilatkozata.

Munkatársunk kérdést intézett *Hegedüs Lóránt*-hoz, a ki a helyzetről a következőket mondta:

— Végre sikerült elérni célunkat: a mult hánytorgatásait elfeledve, a 48-as és 67-es párttörvények egyesültek. Kell, hogy az a mély meggyőződés, mely a táborokat ilyen egységes akcióba vitte, nemcsak hogy a közönség széles rétegeire hasson, hanem hasson a konzervatív pártokra is, megértvén velük, hogy minden személyi érzékenységet félre kell tenniök a veszedelmeztetett ország megmentése érdekében. Épp ezért az új pártalakulás nem öncél, hanem eszköz: a megértés eszköze. Első kötelesség, hogy a többi pártok vezetőivel együttes ülésre jöjjünk össze és ott az államtanács megalkotása és az országgyűlés e célra való összehívása, valamint a kormányzati biztosítékok megteremtése tekintetében egyezünk meg úgy, a mint azt a helyzet komolysága megköveteli. Meggyőződésem, hogy ez a lépés nem lesz hatás nélkül az antant hatalmakra sem.